

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 34

23. kolovoza 2007.

cijena 100 Ft

Komentar

Dobro se dobrim vraća

Poslovice „Dobro se dobrim vraća” bila je napisana na majicama učenika draškovečke osnovne škole, koji su sudjelovali u Hrvatskom ekološkom i čitalačkom taboru u Serdahelu, a nekoliko takvih majica su i podijelili u znak zahvalnosti voditeljima tabora. Ta poslovice možda mnogima zvuči banalno kada u današnjem svijetu vrijede neki drugi parametri. Mnogi se hvale skupim automobilima, telefonima, vikendicama i dokazuju da nije važno imati u glavi, nego na bankovnom računu, jer jedino materijalno bogatstvo donosi potpunu sreću. Neki misle da se novcima može sve kupiti i nisu potrebni neki staromodni dobri međusobni odnosi poput snošljivosti, pristojnosti ili uljudnosti. Ipak, mnogi ljudi na svijetu uljudni su kao što nam dokazuje istraživanje jednog časopisa koje sam našla na Internetu i koje je provedeno u 35 zemalja. Rezultati su vrlo pohvalni za Hrvate, naime, najbolje rezultate postigli su Švicarci, Nijemci i Hrvati, a zanimljivo je i to da su najuljudniji ljudi bili mladi od 40 godina, a najmanje uljudni stariji od 60 godina, unatoč tomu što se kaže za mlade da nisu uljudni. Moja iskustva, srećom, isto su takva. Promatrajući djecu u igri ili u raznim aktivnostima, primjećujem kako se znaju prilagoditi jedni drugima, događa se da na početku ima manjih prepiranja, tko da počne igru ili kome pripada neka igračka, ali znaju se dogovoriti. Zamjećujem i to da je dobročinstvo čak i zarazno. Kada neko dijete želi učiniti dobro drugome, onda će to željeti i druga djeca. Možda djeca postaju sebična i neuljudna zbog požurivanja odraslih. Kod kuće od roditelja čuju «moraš raditi, učiti postići nešto», u odgojno-obrazovnim ustanovama te se rečenice ponavljaju, potiču djecu i kod učenja, jer do kraja godine neće uspjeti naučiti planirano gradivo, na objedu se moraju žuriti jer se moraju svi najesti do isteka radnog vremena kuharica, itd. Požurivanja prouzrokuju nemir, djeca, a kasnije i kao odrasli stalno osjećaju natjecateljski duh, da trebaju nekoga preteći.

Preko ljeta posjećivala sam tabore pomurskih škola, održavane u mirnom, udobnom ozračju. Tijekom tih tabora djeca su znatno više pazila jedna na druge, uzimala u obzir mišljenje drugih, pripremala se poklonima kako bi obradovala svoje prijatelje iz drugih mjesta, radovala se uspjesima drugih, bodrila čak i protivničku ekipu. U takvom ambijentu radost darovanja, dobročinstva bila je nazočna i odista dobro se dobrim vraćalo. Moguće je i to da su se prilikom tih tabora djeca ugledala na odrasle. Ljetni školski tabori uspijevaju ako neki odrasli ljudi, većinom pedagozi, ne mareći za svoje praznike, organiziraju ih, njima materijalno pomažu ustanove, osobe, a toga su svjesna i djeca. Možda bi se neki elementi tabora mogli uvesti i za vrijeme školske godine pa bi djeca još češće bila uljudna, još više puta bi vraćala dobrim za dobrim, sve dok ne bi posve odrasla i to im postalo navikom.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Iza nas je najveći mađarski crkveni blagdan i državni praznik Dan svetoga Stjepana, ujedno i Dan državnosti Republike Mađarske. Toga dana davne 1083. godine mađarski kralj Stjepan proglašen je svetim. Kralj koji je slavljen i po svojoj izreci upućenoj sinu Imreu u «Opomenama», «*zemlja jednoga jezika i jednoga običaja slaba je i jedna ...*». Parade, sveta misa s moćima svetoga Stjepana, s njegovom desnicom, vatromet – obilježili su ovaj veliki crkveni i državni praznik. Među uzvanicima koji su nazočili ophodu i svetoj misi bio je i predsjednik Skupštine Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp. Istoga dana ministar obrazovanja i kulture uručio je visoka priznanja svoga ministarstva zaslužnima, a među njima i majstorima narodne umjetnosti Orkestru Vizini i Triju Jasen.

Gradišćanski Hrvati od svoga dolaska na ove prostore prije gotovo petsto godina hodočaste svetištu Gospe od Celja. I ovaj tjedan uz duhovno vodstvo Štefana Dumovića krenuli su hodočasnici u Celje iz Kisega i Petrovoga Sela. Vjera je spasila jezik i nacionalni identitet duga stoljeća i još i danas ima neizmjernu snagu u oblikovanju zajednice, a dokaz tomu je i Katoličanski

tabor za mladež pri Peruškoj Mariji. Na našim stranicama i ovoga tjedna možete pročitati niz zanimljivih napisa. Pojedinci su veoma važni u životu zajednice, osvjedočujemo se tomu iz dana u dan. Oni koji idući ne skreću ni lijevo ni desno, nego idu pravo te njihove trepavice ne trepću, nego izravno gledaju u oči svojim sugovornicima. Informacija je danas moć, pa ako si i hrabar i moralan, a nemaš dovoljno bitnih informacija, onda si ujedno i ranjiv unatoč svojoj ljudskoj čvrstoći. Pri tome upravo vjera može dati snage da se ustraje.

Bila sam sudionikom nedavno održanoga ribičko-čitalačko-ekološkog tabora u Serdahelu. Učenici iz Serdahela i Draškovca, u kojem je ravnateljica škole naša Hrvatica iz Serdahela, družili su se tjedan dana pod paskom i brigom serdahelske Hrvatske samouprave. Sve zahvaljujući onima koji su dio svoje energije uložili u taj tabor, pojedincima i s jedne i s druge strane granice. Počinje polako i nova školska godina, pedagozi su već u školama. Službeno, nova, 2007./2008. školska godina počinje 3. rujna, a završava 13. lipnja 2008., i za djecu traje 184 radna dana.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – Kako saznaje Hrvatski glasnik, manjinski ombudsman Ernő Kállai 30. kolovoza u svom uredu u Nándorovoj ulici primit će predsjednike državnih manjinskih samouprava. Sastanku će nazočiti i predsjednik Skupštine Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp.

Aktualno

Smanjen krug učenika s pravom na besplatne udžbenike

Budući prvaci santovačke hrvatske škole

Nova, 2007./2008., školska godina počinje 3. rujna, traje 184 radna dana, a završava 13. lipnja. U tijeku su zadnje pripreme za početak nove školske godine i u školama i u obiteljima. Jedan od najvećih izdataka za roditelje jest kupnja udžbenika, a od ove godine smanjen je i krug učenika s pravom na besplatne udžbenike.

Umjesto prošlogodišnjih 7,7 milijardi forinti, u državnom proračunu za ovu godinu odvojeno je samo 6,43 milijarde forinti za besplatne udžbenike. Prošle godine gotovo polovica, domalo 740 tisuća učenika, dobila ih je besplatno, a ove školske godine samo nešto više od 520 tisuća đaka dobit će besplatne udžbenike.

Jedan je od razloga da ima manje učenika – prošle godine bilo ih je domalo 1,4 milijuna, a ove godine samo nešto više od 1,3 milijuna – jer svake godine sve više učenika završava osmoljetku nego što roditelji upisuju prvaka. Drugi je razlog da učenici s jednim roditeljem više ne dobivaju automatski besplatne udžbenike, i to zato što sve više parova ne sklupa brak, te majka i onda „sama” odgaja dijete ako zapravo ima para, a ni socijalno nije ugrožena. U tim obiteljima učenici imaju pravo na besplatne udžbenike samo onda ako dobivaju redovitu potporu za skrb djeteta. (Kod roditelja samca samo onda ima pravo na spomenutu potporu ako osobni dohodak po osobi nije veći od 35 269 forinti. Isto se htjelo uvesti i za velike obitelji, čime bi samo 400 tisuća djece ostvarilo pravo na besplatne udžbenike, ali je Parlament pod pritiskom prosvjeda odustao od toga. Prema tome, dakle, od ove školske godine pravo na besplatne udžbenike imaju samo trajno bolesni ili hendikepirani učenici, učenici iz obitelji s troje ili više djece, s vlastitim

pravom na dječji doplatk i oni koji odgovaraju kriterijima za redovitu potporu za skrb djece.

Ove godine po svakom učeniku daje se tisuću forinti kao doprinos potpori za udžbenike, a za one s pravom na besplatne udžbenike dodatno se daje potpora od deset tisuća forinti. Te svote ne dobivaju učenici,

nego održavatelj škole, koji se mora brinuti da svi oni učenici koji na to imaju pravo dobiju besplatne udžbenike. Škole su još lani u studenom morale ispitati koliki se broj učenika s pravom na besplatne udžbenike očekuje, prema tome će dobiti potporu. Budući da onda još nisu poznavale broj budućih prvaka, može se dogoditi da je broj tih učenika veći. Ta potpora neće biti dovoljna.

Prema obavijesti Ministarstva obrazovanja, u nižim razredima prosječna cijena paketa kretat će se oko pet tisuća forinti, ali u određenom slučaju roditelj može platiti i više od deset tisuća forinti. U višim razredima prosječna cijena paketa je 9813 forinti, u srednjim školama 9666, ali u sedmom razredu 12.008. U nekim srednjoškolskim razredima paket udžbenika roditelja može stajati čak i 23.269 forinti. Sve to ovisi o tome kakve su udžbenike nastavnici propisali učenicima.

Ako održavatelj ne može osigurati besplatne udžbenike ni uza spomenutu potporu, onda im može posuditi besplatne udžbenike iz školske knjižnice. Tome se roditelji snažno opiru jer jedni mogu zadržati udžbenike vječno, dok drugi dobivaju rabljene i trošne udžbenike, i one samo na posudbu. Unatoč tome, prema Ministarstvu obrazovanja, školske knjižnice moraju biti spremne i za to rješenje jer već više od deset godina 25% potpore dužne su trošiti na razvijanje školskih knjižnica i nabavu takozvanih trajnih udžbenika.

Međutim, to ne zadovoljava roditelje koji su osim za udžbenike suočeni i s drugim većim izdacima na početku školske godine.

S. B.

BUDIMPEŠTA – Iduća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave održat će se 22. rujna 2007. godine. Za sastanak Skupštine predsjednik Mišo Hepp predložio je ovaj dnevni red:

1. Izvješće predsjednika o radu između dvije sjednice Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. **2.** Financijsko izvješće Hrvatske državne samouprave i institucija za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2007. godine. **3.** Rasprava o prijedlozima g. Pajrića. **4.** Donošenje odluke u svezi s naknadom za topli obrok Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu. **5.** Program Hrvatskog dana 2007. Za zatvoreni dio sjednice Skupštine predloženo je: *a)* Donošenje odluke o dodjeli odličja hrvatskim prosvjetnim djelatnicima. *b)* Donošenje odluke o dodjeli odličja Hrvatske državne samouprave u povodu Hrvatskog dana 2007. godine.

Predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp moli da svoje primjedbe i prijedloge (i prijedloge tijela ili ustanova na čijem ste čelu) u svezi s temama sjednice, u pisanom obliku, pošaljete na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave najkasnije do 30. kolovoza 2007. godine. Pismo je dostavljeno: Zastupnicima Skupštine Hrvatske državne samouprave, predsjednicima županijskih hrvatskih samouprava, predsjednicima mjesnih hrvatskih samouprava, predsjedniku Saveza Hrvata u Mađarskoj, voditeljima hrvatskih ustanova u Mađarskoj, glavnim urednicima hrvatskih medija u Mađarskoj.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Hrvatske državne samouprave, u srijedu, 22. kolovoza, u budimpeštanskom HOŠIG-u priredeno je Savjetovanje hrvatskih prosvjetnih djelatnika. Otvorio ga je Đuso Dudaš, dopredsjednik HDS-a, i Gabor Győrvári, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a. Sudionike je pozdravio István Kraszlán, voditelj Manjinskog odjela Ministarstva obrazovanja i kulture. Otvoreni razgovor o mogućnostima integriranja manjinskih ustanova vodio je Gabor Győrvári. Rad je nastavljen po sekcijama. U sekciji za odgajateljice savjetnica za predškolski odgoj Ilona Nagy održala je predavanje na temu Mjerenje i vrednovanje u vrtiću. Voditelj Odsjeka za kroatistiku Sveučilišta u Pečuhu dr. Ernest Barić u svom predavanju za učitelje, nastavnike i profesore govorio je o tome zašto je «opasna» uporaba hrvatskog jezika na mađarski način u hrvatskim školama. Savjetnica Pedagoškog zavoda Judit Márton u sekciji za ravnateljice održala je predavanje s naslovom Samovrednovanje ustanova i osiguravanje kvalitete.

Festival podno Tenkesa

Od 3. do 12. kolovoza veselja, karnevali, veselice i mnogobrojni zabavni i kulturni sadržaji u sklopu III. Festivala podno Tenkesa privukli su mnogobrojne posjetitelje koji su mogli uživati u pravom mediteranskom ozračju.

Tri grada Viljanskoga gorja: Harkanj, Šikloš i Viljan, uz pomoć ostalih naselja ovoga područja (Palkonya, Breme, Nagytótfalu i Túrony) zainteresiranima su nudili bogatu gastronomsku ponudu sa specifičnim jelima južne Baranje, kao što su vražji savitak, juha od svježega sira, viljanska švapska juha, kurucki odrezak, marmelada od smokava, lubenica i grožđa, a sve to uz izvrsna vina viljanskoga vinogorja, te uz niz kulturnih sadržaja od zabavne do ozbiljne glazbe, rok koncerata, narodne glazbe ...

U ova događanja, bar što se tiče grada Harkanja, aktivno se uključila i tamošnja Hrvatska manjinska samouprava na čelu sa Žužom Gregeš. Tako je 3. kolovoza organizirana uspješna Hrvatska večer u sklopu otvaranja Festivala podno Tenkesa u Harkanju. Festival je otvorio načelnik grada Harkanja István Bédi u gradskome parku kod harkanjskoga kupališta, a na ljetnoj pozornici predstavila su se hrvatska društva svojim folklorom. Tako članovi Mješovitoga pjevačkog zbora Ladislava Matuška iz Kukinja i Semelja te domaćini, Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata sa svojim sviračima Leventom Varanijem, Imrom Hidegom i Andrijom Hidegom. Okupio se velik broj zainteresiranih, a posebice je bio uspješan bal na kojem je nakon programa svirao Orkestar Podravka iz Martinaca.

SANTOVO – Na svečanoj svetoj misi 5. kolovoza ove godine u Santovu su postavljene moći svete Jadvige i fatimskih vidjelaca koje je tom prigodom kao i dvije slike posvetio pomoćni egerski biskup dr. István Katona. Moći koje su dobivene iz Poljske za ovu prigodu donijele su sestre reda svete Jadvige iz Krakova. Iako je zajednička misa hrvatske i mađarske zajednice u 10 sati služena na mađarskom jeziku, ona je uljepšana pjesmom hrvatskih vjernika. Dodajmo kako je nedavno proslavljena 90. obljetnica Marijina ukazanja fatimskim vidiocima, a prije deset godina, 8. lipnja 1997., Sveti Otac Ivan Pavao II. Jadvigu je proglasio svetom.

Povratak u tursko vreme s Nikolom Jurišićem

Sliva židanski prvak Štefan Krizmanić u ulogi pomoćnoga kapetana Nikole Jurišića. Senjskoga branitelja je glumio Šandor Petković, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave

Prve dane augustuša 1532. ljeta su turski šeregi dospili pod Kiseg. Na spominak toga srićnoga branjenja tvrđave i cijeloga varoša suprot nadmoćne sile, Kisežani su priredili jednu cijelu seriju zanimljivih priredab. Gđo je prvoga augustuškoga vikenda u subotu slučajno hodao na glavnom trgu spomenutoga varoša, znamda se je mogao i splašiti. Iz topov su neprekidno pucali, različiti maškaranti su vikali na ulica, zvonu su se čuli svagdir, a na bini su stali branitelji tvrđave, pod peljanjem kapetana Nikole Jurišića. U ovom karnevalu komedija je dobila glavnu ulogu i šareni elementi su krasili povorku. Nisu samo janičari dojahali na konji, po tadašnjoj modi Turki su i dicu ukrali da kasnije napravu od njih vlašće junake, Cigani su šeftali na putu, a trbušni ples je pred crikvom htio očarati muške oči. Turski špijuni su htili i uničiti Jurišićevu bazu, zato su stavili pod binu i bombu, no pokušaj je bio neuspješan. U bitki med turskim prvaki i branitelji grada, naravno, je zgubio napadač, a s tim su i završene igre toga dana. U kostime obličeni ljudi potom su sjeli u kafiće, restorane, maškaranti ravno iz turskih vrimen su pozirali za fotografe, Židanci su jačili još na trgu, a na svakom koraku smo se našli i s Hrvatima iz Plajgora, Kisege i Prisike.

Najpopularniji je pravoda bio lik Nikole Jurišića, u ulogi Šandora Petkovića, predsjednika kiseške Hrvatske manjinske samouprave. – *Jako dobro se ćutim u Jurišićevoj*

Jakob Kumanović iz Hrvatskoga Židana je dopeljao i svoju nukicu

Židanci su i jačili na Glavnom trgu

koži. Mislim da to je velika čast da su prosili na njegovu ulogu jednoga kiseškoga Hrvata. Ako će ovo ovako biti i u budućnosti, ćemo se mi još bolje pripremiti na ove dane, a kletu će biti još veći festival ovde. Nismo dali samo peršonu kapetana, nego mojega pomoćnika je odigrao židanski načelnik Štefan Krizmanić, i vojnikov je bilo već, oko deset kiseških Hrvatov, a mimo toga su bili u narodnu nošnju obličena naša dica i žene. Za nas je jako važno kad se ov povijesni festival svećuje da ovo ne more biti prez toga da se ne spomene da je Nikola Jurišić bio Hrvat, i prez toga da je i sad još Hrvatov u Kisegu. Zato ćemo na koncu augustuša pripremiti i konferenciju ka će se baviti tim kako su Hrvati živili ovde u minuli desetljeći. Prošli tajedan, 9. augustuša, su imali ovde i posebni Hrvatski dan. Jurišićev kip na dvoru tvrđave su počastili i pozdravili oni jahači ki su išli na konjskom maratonu iz Volodera skroz do Beča na stari puti Gradišćanskih Hrvatov. Toga dana restoran Noj je čekao svoje goste i s hrvatskimi specijaliteti. Laslo Slavić, šef restorana, rodod iz Prisike, je rekao da burek, čevape i grilsku kavalkadu su takaj imali na jelovniku, a svirali su Židanski bečari. Minuli vikend, 19. augustuša (nedilju), i Senjani su dospili u varoš da bi proslavili ove dane skupa s Kisežani, ki jur zdvano stoju u partnerskom kontaktu s rodnim varošem Nikole Jurišića. Na uličnom balu, naravno, je bilo i hrvatske muzike.

-Tiho-

Budimpeštansko Hrvatsko plesno izvorno društvo u Vinkovcima

„Na temelju dogovora gospodina Mate Filipovića i tajnika KUD-a «Šumari» Ivana Grčića, cijeneći našu dugogodišnju kulturnu suradnju, te suradnju Vinkovaca i Kőbánye, slobodni smo pozvati vašu izvornu folklornu skupinu na zajednički koncert u Vinkovcima, koji bi se održao povodom Dana grada Vinkovaca, 20. ili 21. srpnja 2007. godine na gradskome trgu” – glasi pozivno pismo predsjednika Zvonimira Mišića upućeno predsjedniku Hrvatske manjinske samouprave na Majdanu (Kőbánya) Mati Filipoviću.

Tijekom razgovora s g. Filipovićem saznali smo da je Hrvatsko izvorno plesno društvo iz Budimpešte 20. srpnja krenulo u Vinkovce. U Tukulji im se priključio tamburaški sastav «Prikovac», a u Dušniku neki članovi plesne družine.

Goste iz Budimpešte dočekali su tajnik i koreograf KUD-a «Šumari» Ivan Grčić i Ivica Orešković. Nakon objeda ženski dio ansambla smješten je u gradskom Hotelu Lady Em, a muški u obližnjemu Lovačkom domu. Navečer se «gradski dio» priključio «dečkima», gdje je uz tamburašku glazbu i pjesmu uslijedilo slavlje prigodom 50. rođendana koreografa Tibora Sziklajia.

Dan grada Vinkovaca bio je obilježen 20. srpnja. Najveća je atrakcija bio izbor «Miss Vinkovaca» na gradskome trgu.

U subotu, 21. srpnja, na ljetnoj pozornici u sklopu programa Dana grada Vinkovaca uslijedio je zajednički veoma uspješni nastup Hrvatskog izvornog plesnog društva i KUD-a «Šumari».

Istoga prijepodneva gradonačelnik dr. Mladen Karlić u gradskoj upravi primio je predsjednika Matu Filipovića, predsjednicu Evu Ispanović i referenticu Henriette Szabados Jóga. Tijekom prijateljskog susreta i razgovora predstavnik dvaju zbratimljenih gradova razmotrena su neka pitanja i mogućnosti glede daljnje suradnje. Predloženo je i prihvaćeno osmišljavanje jedne izložbe vinkovačkih likovnih umjetnika na Majdanu, a čiji će se rok održavanja i mjesto odrediti poslije. Navečer na gradskom trgu, nakon prvog dijela KUD-a «Šumari», naše izvorno društvo – osim Kričkovićeve koreografije Splitski plesovi – predstavilo je splet Baranjskih i Šokačkih igara te mađarsku mušku plesnu skladbu. Tamburaški sastav Stipana Agića «Prikovac» predstavio se i s posebnim izvođenjem omiljenih hrvatskih melodija. Bio je to zapravo izvanredan, u folklorno-tradicijskom pogledu šaroliki program na visokoj umjetničkoj razini.

Pred mnogobrojnim gledateljstvom naše Budimpeštance pozdravio je i gradonačelnik

dr. Mladen Karlić ukazujući na važnost dosadašnje prijateljske suradnje dvaju zbratimljenih gradova, na doprinos majdanske Hrvatske manjinske samouprave i posebice njezina predsjednika Mate Filipovića.

Gosti iz Budimpešte poslije nedjeljnoga prijepodnevnog susreta s domaćinima u gradskome sjedištu KUD-a «Šumari», uz uzajamno uručivanje poklona, zahvalivši na izvanrednom prijateljskom dočeku i gostovanju u Vinkovcima, 22. srpnja vratili su se u Budimpeštu.

Na upit o njezinu manjinsko-samoupravnom djelokrugu odnosno referentskoj funkciji u većinskoj samoupravi na Majdanu Henriette Szabados Jóga nam reče: Malo njima je poznato da u okviru mjesne samouprave u Gradskome gradonačelničkom uredu djeluje posebna skupina za ljudska, manjinska i vjerska prava. Spomenuti ured od 1996. g. skrbi o postojećim izabranim manjinskim samoupravama, raznim civilnim udrugama i postojećim zakladama. Međudobno izbor referentice Hrvatske manjinske samouprave pripao je meni. Osim toga što volim taj posao, veoma mi je draga ta zajednička suradnja. Bila sam veoma sretna što me je gradonačelnik Lajos Verbai povjerio da u Vinkovcima zastupam vodstvo našeg okruga. Izvanredno dobro smo se osjećali među našim vinkovačkim prijateljima. Domaćini su bili iznimno druželjubivi, prijazni, na svakome koraku uslužni i susretljivi. Osjećali smo da smo im gosti od srca. Hvala im.

M. Dekić

PETROVO SELO – Ljetos je bilo ispisano naticanje za funkciju peljačice mjesne čuvarnice. Ova odgojna ustanova jur tri ljeti je imala ovlašćenu peljačicu Anu Geošić, a 9. augustuša (četvrtak) petrovsko zastupništvo je zasjelo da bi ocijenilo naticanja. Javila se je samo Petroviščanka Žužana Mišić-Hooš, ka je završila Pedagošku školu u Sambotelu i stekla diplomu hrvatskoga i ugarskoga jezika i literature, po tom je na izvanrednom studiju završila i Visoku školu za odgojiteljice u Šopronu. Od 2001. ljeta djela u mjesnoj čuvarnici, a od 15. augustuša je imenovana za peljačicu čuvarnice. Od septembra će 28 – 30 dice imati u ovoj ustanovi.

BEREK (Felsőberekfalú) – Ovo naselje na pragu varoša Kermenda, jako uske kontakte njeguje s Mohačani. Zahvaljujući tomu su lani ovo mjesto pohodili i mohačke buše, a prošle subote seoski dan zopet je bio napunjen i s hrvatskim sadržajem. Kako smo doznali od gradskoga zastupnika Tamása Csáka, svečevanje se je začelo otpodne u 15 uri posvećenjem spomenika za 1956. ljetnu ugarsku revoluciju pred cintrom. Jednu uru kasnije je bio konjski spektakl na igrališću ter naticanje u kuhanju. Uvečer je goste zabavljala Mohačka šokačka čitaonica ka je stara već od sto ljet i prlje ljetodan je skupastala nje seniorska folklorna grupa. Za zvanaredno raspoloženje je svirao tamburaški sastav Šokadija, a naravno su se i Petroviščani dobro čutili na ovoj fešti.

NARDA, MURSKO SREDIŠĆE – Na poziv Murskoga Središća, 17. augustuša (petak) cijeli autobus Nardarcev je otputovao na slovensko-hrvatsku granicu. Ova općina jur ljeta dugo je u partnerstvu s Nardom i svaki put doputuje i njeva delegacija u Gradišće kad se nešto ovde svečuje. Tako je bilo i 12. augustuša kada je nardarski jačkarni zbor slavio 20. obljetnicu svojega postojanja. Kulturno-umjetničko društvo Mura poslalo je svoje pjevače ki su s jačkom i svojim glasom došli čestitati slavljenu. Prošloga petka pak su nardarski pjevači razveselili Hrvate, prilikom gradske fešte u Murskom Središću.

PRISIKA – Kulturno društvo Zviranjak se brine za svoj naraščaj, ne samo na folklornom polju nego i u muzičkoj sekciji. Svirač Mikloš Kelemen pol ljeta se bavi malimi tamburaši, med kimi je ne samo školarov nego i odraščenih, ali svi su početniki. Po broju ih je 20, a prvi nastup će imati vrijeda na Seoskom danu u septembru.

KEMLJA – Sedmi vodeni karneval je održan prošle subote u ovom sjevernogradišćanskom selu. Otpodne pri kulturnom domu su predstavljeni modeli brodov, helikopterov kot i avionov, a od 15 uri su prikazani kućni ljubimci, a koga najnovija moda interesira, mogao je pogledati modnu reviju. Bilo je ovde kušanje jila i vina uz glazbu kemljanskih harmonikašev, a najlipša je bila povorka nakinčenih čunjkov na Dunaju. U 21 uri mjesni i starogradski mladi su prikazali mjuzikl *Blizu je ljubav*. Poslije koncerta ugarskoga benda Apostol slijedio je vatromet. Drugi dan je blagoslovljen u crkvi novi kruh i posvećena je Ulica kot i Trg 1848.

NARDA – Fara u ovom selu jur ljeta dugo stoji prazna, ali nikako ne zane-marena. Još u prošlom ciklusu se je mjesna samouprava pobrinula za nje obnovu, a nedavno su misec dan boravili u toj zgradi taboraši sambotetskoga Karitasa. Iz različitih ugarskih sel su ljetovala ovde dica, svaki tajedan druga grupa i potrošila su korisno vrime uz sadržajne programe. Diozimatelji tabora i konkretnim djelom su doprinosili polipšavanju ovoga objekta, poki-dob su nafarbali stine u prostorija, a Joško Hiršl, bivši farnik u Austriji, rodom iz Petrovoga Sela, poslao je tepihe, igračke. Dicu i njeve pomoćnike je posjetio i sambotelski biskup dr. András Veres. Kako je pisao županijski list Vas Népe, suradnja mjesne samouprave i Karitasa dalje će durati i unutar toga, ovoga miseca iz austrijske potpore bit će sa sredstvi opremljena i kuhinja. Jur sada imaju 15 kompjuterov, a ovi aparati će vjerojatno pomoći i seoskim ljudem pri upoznavanju moderne komunikacije ter svitske mreže.

UMOK – Po lanjskoljetošnjem uspjehu trodnevnoga pira, uz financiranje nati-canja Europske unije, Hrvatsko kulturno društvo Kajkavci i ljetos je dobilo ponudu za sličnu prezentaciju iz Budimpešte. Turistički ured iz glavnoga grada 31. augustuša (petak) će dopeljati 40 – 50 turistov iz Njemačke, ki će se upoznati s negdašnjimi svadbenimi tradicijami ovoga kajkavskoga sela. Po lanjskoljetošnjem scenariju u triurnom piru će svati od crkve do Seoske kuće sprohadjati mladi par.

POGAN – U organizaciji Hrvatske samouprave, u tom naselju, što ga nastanjuju i bošnjački Hrvati, 29. rujna priređuje se već tradicionalni Dan kupusa.

Dan sela u Petribi

Petriba, jedno od najmanjih hrvatskih pomurskih naselja, prostire se na brežuljku i u dolini, između potoka Újkut i Cinege. Nastalo je sjedinjenjem Petrije i Ventepuszte. O njoj su prvi put pisali 1313. g. kao o posjedu zvanom Petri. Hrvati su je napučili nakon turskih razaranja, potkraj 17. stoljeća. U prekrasnome prirodnom okolišu živi već sve manje Hrvata, naime, selo dugo godina nije bilo povezano asfaltiranim putem s hrvatskim naseljima, pa je asimilacija učinila svoje, no načelnik Jože Kranic ipak pokušava održati ono što je ostalo, pa se na seoskim priredbama uvijek nađe i program s hrvatskim običajima, pjesmama, plesovima. U tim nastojanjima pomažu i Hrvatska manjinska samouprava i prijateljsko naselje Ivanovec u Hrvatskoj, čiji su predstavnici stigli i ove godine.

Dana 4. kolovoza Dan Petrije započet je športskim natjecanjima za djecu, zatim svetom misom, koju je govorio mjesni župnik György Kiss. Od prijepodnevnih sati sve do navečer nuđeni su programi za sve naraštaje naselja. Organizirana su razna natjecanja, nogomet za žene, nuđena je besplatna vožnja motornim autićima, skakanje na trambolinu, razni ručni radovi što obožavaju djeca.

Dok su se roditelji zabavljali s djecom, ekipe iz pomurskih naselja stavile su na vatru u kotličima razne gulaše od graha, divljači, krumpira, govedine i drugih sastojaka, koje je mogao kušati i ocijeniti bilo tko.

Na kulturnom programu bilo je velikog iznenađenja. Pošto je s hrvatskim međimurskim pjesmama nastupila vokalna skupina «Katruže» iz prijateljskog Ivanovca, na pozornici su se pojavile i žene i muškarci u pomurskoj narodnoj nošnji. Bilo ih je dvadesetero, i nakon dugog niza godina opet su se obrali i otpjevali, vrlo skladno, nekoliko pomurskih i dalmatinskih pjesama. Mještani su ih nagradili burnim pljeskom, a oni su obećali da se neće razići, nego će sve bolje usavršiti svoje pjevanje.

Stjepan Mesarić, tajnik ivanovečkoga Kulturnog društva Katruža, čestitao je i obećao pomoć novoosnovanom zboru te ga radi nastupa pozvao na priredbu u Ivanovec.

Na programu su nastupili i «Sumartonski lepi dečki», koji su se predstavili s nekim novim skladbama naučenima u šopronskom taboru. Gledateljstvo je bilo oduševljeno njima. Dan Petrije okončan je zabavom na otvorenome i vatrometom.

Beta

Intervju s predstojnikom Odsjeka za kroatistiku i rusistiku
Filozofskog fakulteta u Pečuhu dr. Ernestom Barićem

Hrvatski studenti „bolonjci“

Bolonjski proces, reforma visokoga školstva zahvatila je i Mađarsku. U humanitarnim područjima, nakon 16-17 godina poslije demokratskih promjena, pokazala se potrebnom visokoškolska reforma u skladu s potrebama tržišta. Prvostupnik, tj. trogodišnji studij, uveden je u 2006./7. školskoj godini, te će Nacionalno vijeće Mađarske u jesen odlučiti kojoj će ustanovi dodijeliti dopusnicu, svrhom da bi ona kao takva, nakon trogodišnjeg prvostupnika, mogla pokrenuti dvogodišnji, takozvani stručni, specijalistički studij koji će biti osiguran samo za najbolje studente. Sustav je prohodan. Međutim, tijekom prvostupnika hrvatskih kolegija čak je za 20% manje, što je ipak negativno! Na preostalim studijskim dvjema godinama pak sve se izvodi na hrvatskom jeziku. Na Odsjeku za kroatistiku i rusistiku Filozofskog fakulteta u Pečuhu na prvoj godini osam studenata će od jeseni učiti hrvatski jezik i književnost, no ukupno ih ima četrdesetak.

Razgovor vodio: Đuro Franković

Kao što je poznato u tranzicijskim zemljama, sukladno bolonjskom dogovoru, članice Europske unije i buduće članice EU krenule su prema bolonjskom programu. Ta reforma visokoga školstva posebno je važna u Mađarskoj jer znači temeljne reforme, zato jer je mađarski visokoškolski sustav odudarao od onoga na Zapadu.

– Valja reći da mađarski visokoškolski sustav nije bio ustrojen prema sovjetskom modelu, ne radi se o tomu, nego se radi o specifičnome mađarskom putu. No medicinski fakulteti i agrarni fakulteti idu po starome, dakle, ovaj bolonjski proces, bolonjska reforma odnosi se uglavnom na humanitarna područja, na područja društvenih znanosti. To pak iz jednostavnog razloga jer se smatra da sada, 16-17 godina nakon demokratskih promjena, u Mađarskoj treba i visokoškolsko reformirati, u skladu s potrebama tržišta; radi se o tržišnom gospodarstvu zemalja članica EU. Normalno, stara visokoškolska struktura ne može više opstajati, odnosno ona dolazi u nesklad sa stvarnošću. U ovome slučaju trebalo je reformirati visokoškolsko. Naravno, trebalo je preuzeti model što su ga zapadne zemlje već imale, gdje je tržišno ili tržno gospodarstvo već stoljećima uvedeno. Konkretno u Mađarskoj, to znači sljedeće: godinu dana poslije Hrvatske (Hrvatska je godinu dana prije uvela) u Mađarskoj se krenulo u bolonjski proces, u reformu bolonjskoga procesa od 2006./7. školske godine, zapravo imamo iskustvo od godinu dana. Dakle, naši studenti ovdje na fakultetu, naši takozvani „bolonjci“, oni su zapravo već apsolvirali prvu godinu. Ono što je suština u tim društvenim znanostima jest ovo: u Mađarskoj takozvane učiteljske visoke škole, što bi u Hrvatskoj bila učilišta, imaju četverogodišnji studij, dakle tu se promijenilo nije, međutim, fakulteti, prijašnji filozofski fakulteti, oni su najviše zahvaćeni bolonjskim procesom, i takozvane visoke nastavničke škole. Takav tip škola u Hrvatskoj ne postoji, ali je zapravo u Mađarskoj bilo ustrojeno visoko školstvo do demokratskih promjena na način da je u učiteljskim školama i školama za odgajatelje obrazovan kadar za vrtiće, dakle, za predškolsku dob i za niže razrede, a u visokim nastavničkim školama (četverogodišnji studij,

predmetni studij) obrazovan je kadar za nastavnike od 5. do 8. razreda, na fakultetima pak profesori za srednje škole. Taj sustav bolonjskim procesom reformiran je u temelju, naime, učiteljske škole ostaju četverogodišnje, ali visoke nastavničke škole i filozofski fakulteti reformirani su tako da imamo trogodišnji studij, što se u Hrvatskoj zove prvostupnik, i zapravo od toga trogodišnjeg studija studenti sada su završili prvu godinu. Napominjem da su dopusnicu za taj prvostupnik dobile sve bivše visoke nastavničke škole i svi fakulteti.

U tijeku je izradba dokumenata, oni će se podnijeti, i tijekom jeseni će se odlučiti koje će bivše nastavničke škole dobiti dopusnicu.

– Nacionalno vijeće dat će dopusnicu onima koji će nakon toga trogodišnjeg prvostupnika moći pokrenuti i dvogodišnji, takozvani stručni studij. Naravno, bolonjski proces jest da daje temeljno trogodišnje obrazovanje, ali to nije specijalističko, ono je predmetno usmjereno, ali je zapravo svrha bolonjskoga procesa dati opća znanja. To znači da su najviše zahvaćene i ugrožene bivše visoke nastavničke škole koje će trogodišnji prvostupnik dobiti, ali ako nemaju odgovarajući znanstveni potencijal, lako mogu loše proći. S obzirom da je dvogodišnji stručni studij izričito namijenjen ljudima koji će se posvetiti danom području, mogao bih reći, s jedne strane, to je zapravo usredotočeno na izobrazbu znanstvenoga kadra, a s druge, kvalitetnoga kadra u danom području. Naime, u odnosu na prijašnji petogodišnji studij, tko je upisao fakultet, on ga je uglavnom i završio. Sada će biti selekcija jer nakon trogodišnjega završenog prvostupnika bit će održan unutrašnji kvalifikacijski ispit, ili razredbeni. To bi značilo da samo najbolji mogu ići na taj specijalistički studij koji se i na taj način razdvaja, zapravo ovaj dvogodišnji studij od trogodišnjega, što je prije bilo integrirani petogodišnji. Sada na dvogodišnji, specijalistički studij idu izričito oni koji su stručno zainteresirani i koje odgovarajuće povjerenstvo smatra sposobnim da mogu produžiti studij. Prema nakanama Vlade, odnosno tih povjerenstava koja su na državnoj razini uspostavljena, vlast smatra da prema dosa-

dašnjim podacima otprilike 35-40% upisanih studenata, odnosno koji apsolviraju trogodišnji studij, oni bi nastavili taj dvogodišnji studij. To je jedna stvar, druga pak, još organizacijske naravi, oni studenti koji će završiti taj prvostupnik na nekoj od visokih škola, oni imaju pravo upisati u bilo koju ustanovu svog usmjerenja, na temelju ispita taj dvogodišnji studij. Na taj način potiče se mobilnost. Student kad se upiše u jednu ustanovu, on ima pravo birati ako je, naravno, dobar, ako ima izgleda nastaviti specijalistički studij, zajamčeno je da će on, odgovara li zahtjevima na prijemnim ispitima, za one dvije specijalističke godine dobiti maksimalnu pripremu.

Što se strukturalnog dijela tiče, ovaj sustav pokušava biti prohodan, mobilan. Kako se to javlja u svezi s kroatistikom?

– U odnosu na današnje konzervativne ustanove, ovaj sustav znači strukturalne promjene, a što se na kroatistiku reflektira ovako: u tijeku je izradba programa. Ono što se može reći i za kroatistiku, na trogodišnjem studiju, na prvostupniku, negativno je da je smanjen broj kolegija koji se izvode na hrvatskome. Ima općih kolegija, recimo, opća slavistika, ona se uvodi u slavensku filologiju, slavenske književnosti to su kolegiji koje sluša veći broj studenata, ne samo kroatista nego i rusista. Moram reći da npr. na pečuškome Filozofskom fakultetu ima 47 studijskih skupina, to su uglavnom jezici, društvene znanosti, filozofija itd. Naravno, sukladno bolonjskom procesu određena integracija uređena je tako da se u našem slučaju 20% smanjuje nastava na hrvatskome jer se određeni kolegiji sad izvode na mađarskom jeziku, što, inače, izvode ili profesori našeg odsjeka ili nekoga drugog. Međutim, nakon trogodišnjeg studija na dvogodišnjem sve se izvodi na hrvatskome. Nastava je odista usmjerena, kao i drugim slučajem, riječ je o užoj specijalizaciji koja se temelji na istraživačkom radu u knjižnici, po internetu, seminar, konzultacije, diplomatske radnje itd., sukladno bliskosti i potencijalu danih odsjeka, u ovom slučaju nas kroatista u Pečuhu. S obzirom da svi suradnici imaju znanstveni stupanj, mi na temelju našega znanstvenoistraživačkog i nastavničkog rada procjenjujemo da ćemo dopusnicu dobiti.

Dubrovnik

Počela je Zagrebačka slavistička škola, u sklopu koje je i hungaristička prevoditeljska radionica čiji je voditelj Stjepan Blažetin

U Dubrovniku je 20. kolovoza počeo 36. seminar Zagrebačke slavističke škole na kojem sudjeluje 88 studenata, sveučilišnih nastavnika, znanstvenika i prevoditelja iz 29 zemalja.

U dva tjedna, koliko seminar traje, sudionicima će biti posredovane brojne informacije o prošlosti i sadašnjosti hrvatskoga jezika, književnosti i kulture. Polaznici Škole jezik će usavršavati u pet lektorata, a nova znanja o hrvatskoj književnosti, povijesti, filmu i kulturi stjecati u pet tematski koncipiranih proseminara. Središnji dio nastavnog dijela ovogodišnje Zagrebačke slavističke škole jesu dva predavačka ciklusa. Jezikoslovni, što ga je osmislio prof. dr. Ivo Pranjković, bavit će se temom izražavanja načinskih i količinskih odnosa u hrvatskome jeziku. Uz Pranjkovića, predavat će ugledni jezikoslovci Josip Silić, Ismail Palić, Branko Kuna i Bernardina Petrović. Tema književnoga ciklusa predavanja, koji je uobličio prof. dr. Davor Dukić, jest hrvatska književnost i kultura pedesetih. U središtu interesa bit će krugovaška literarna paradigma te ideološki, sociološki i kulturni kontekst u kojem su se razvijale poetike pedesetih. Već tradicionalno, Zagrebačka slavistička škola ima bogat i raznovrstan blok kulturoloških događanja. Njegova ovogodišnja uporišta jesu: drama, izložba knjiga i prevoditeljska praksa. Kada je o drami riječ, u nakladi Škole tiskana je antologija suvremene hrvatske drame *Odbrojanje* priređivača Lea Rafolta. Uz njezinu promociju, seminaristi će pribivati trima dramskim događajima: Držićevu *Ar-*

kulinu, monodrami *Na rubu pameti* u izvedbi Dragana Despota te autoreferencijalnom čitanju *Medeje* u izvedbi autorice teksta Ivane Sajko. Za polaznike seminarara, ali i za sve zainteresirane Dubrovčane i njihove goste, Škola priređuje i izložbu najvažnijih kroatističkih izdanja tiskanih u zadnje tri godine. Na izložbi će biti pokazano više od 200 beletističkih, lingvističkih, književnoznanstvenih i kulturoloških izdanja. Izložbu je osmislila dr. Ivana Vidović Bolt.

Jedna od ključnih točaka ovogodišnjega programa jest prevoditeljska radionica. Njezini su polaznici poznati mađarski prevoditelji hrvatske literature. Oni će, pod stručnim vodstvom Stjepana Blažetina, u Dubrovniku dovršiti prijevod antologije suvremenoga hrvatskog pjesništva *Utjeha kaosa* priređivača Miroslava Mićanovića, izdanoj u sklopu Zagrebačke slavističke škole 2006. godine. Njezin urednik Miroslav Mićanović u nju je uvrstio pjesme trideset troje autora koji su svoje zbirke objavili u posljednjih deset godina. U Mićanovićevo izboru našlo se mjesto za 33 pjesnika koji su u razdoblju od 1995. do 2005. tiskali bar jednu pjesničku zbirku. Uvršteni su ovi autori: Ivan Slamnig, Danijel Dragojević, Arsen Dedić, Zvonimir Mrkonjić, Nikica Petrak, Boris Maruna, Mario Suško, Luko Paljetak, Ivan Rogić Nehajev, Slavko Jendričko, Vesna Biga, Milorad Stojević, Milko Valent, Branko Maleš, Gordana Benić, Igor Rončević, Sead Begović, Anka Žagar, Mile Stojić, Branko Čegec, Kemal Mujičić Artnam, Delimir Rešicki, Krešimir Bagić, Miloš Đurđević, Božica Zoko, Damir Šodan, Miroslav Kirin, Drago Glamuzina, Tomica Bajsčić, Ivica Prtenjača, Tvrtko Vuković, Tatjana Gromača i Ivana Bodrožić.

Mićanovićevo je čitanje i razumijevanje suvremenoga hrvatskog pjesništva (onako kako je prikazano u *Utjehi kaosa*) utemeljena kritička snimka koja će nesumnjivo biti jedno od ključnih uporišta svih budućih čitanja suvremenoga pjesništva, ističu književni kritičari. Sudionici prevoditeljske radionice, uz voditelja Stjepana Blažetina, jesu: Gábor Csordás, Árpád Kollár, Roland Orcsik, Dinko Šokčević, Ottó Fenyvesi i Viktória Radics. Za tu je knjigu već dogovoren mađarski izdavač koji će prijevod objaviti do proljeća i predstaviti ga na budimpeštanskom sajmu knjiga.

Na Školi će, uz ostalo, biti upriličena i

večer posvećena uglednome češkom prevoditelju hrvatske literature Dušanu Karpatskom. Tom zgodom bit će prvi put javnosti pokazana i predstavljena njegova antologija hrvatskoga pjesništva od Bašćanske ploče do danas, kapitalno izdanje koje na 800-ak stranica predstavlja tisuću godina hrvatske poezije. Knjiga je inače tiskana u Pragu u lipnju. Nema sumnje da će ovako zacrtani program, za što su najzaslužniji prof. dr. Krešimir Bagić, voditelj seminarara, i njegovi najbliži suradnici, biti izniman događaj i za strane slaviste i za domaću kulturnu javnost.

uredništvo

Zelčinski Šokci

Tijekom boravka u Hrvatskoj ugledala sam knjižicu džepnog formata s imenom „Zelčinska šokačka revija” i na njezinim lijepo opremljenim stranicama našla zanimljivo štivo iz kojeg se vidi kako Šokci iz Valpovštine drže do svoje povijesti i korijena.

U Zelčinu djeluje Hrvatska kulturno-umjetnička udruga „Šokačko srce” na čelu s okretnim Miroslavom Varžićem. Ona je organizirala brojne folklorne i druge kulturne priredbe među kojima su najpoznatije Vatre na konjari, Šokački korijeni i Etnosajam. Selo se prvi put spominje u kantskim vizitacijama 1730. godine. Crkva Presvetog imena Marije podignuta je 1829. g., a škola 1931. g. Zelčinsku šokačku reviju uredio je Stjepan Najman, a u njoj se može čitati i o Dobrovoljnome vatrogasnom društvu, Lovačkom društvu Jelen i Nogo-metnom klubu Zelčin.

Leona Sabolek

Trenutak za pjesmu

Goran Rem

Kidani govorni baloni

Presječeno micanje (zvuci)
ptice žele biti parabolična dosada
a u zraku
vrte se šumske prosike

Čitajući stripove (t)
kidao sam sve govorne balone (n)

i pravio papirnate avione, one
što zrače zrake kroz zrak

Oštrobrida stratosfera
lukavo je klokotala
te, nedosežući trčkanje u nizu
mene,
ostajala zavijutak

Umočko predstavljanje cedejke *Mi smo kajkavci*

Anin kiritof je u Umoku takorekuć samo polipšao on muzički događaj u kom su mjesni tamburaši predstavili vlašću CD-ploču, pod naslovom *Mi smo kajkavci*, pred prepunom dvoranom kulturnoga doma, 29. julija, nedilju. Iako je ov muzički produkt (njim jur treći) izašao prlje nekoliko mised, do promocije je došlo nek sada, po riči peljača muzičarov Ivana Salmera i zato „*jer neki skeptični glasi su rekli da u studiji sve se more napraviti*“, a oni su htli dokazati da uživo su uprav tako zvanaredni kot i na nosaču zvuka. Gdo je došao da je poslušao, dobio je takov glazbeni doživljaj u blizu poldrug ure za što je bojsek vridno bilo doputovati još i iz daljine. Uglavnom su sve pjesme odsvirane sa cedejke, a sve su bile posolene i hrvatsko-ugarskim komentarom. Promocija je započeta s kolom iz Baranje, zatim nastavljena „s pravom serenadom“ iz domaće okolice.

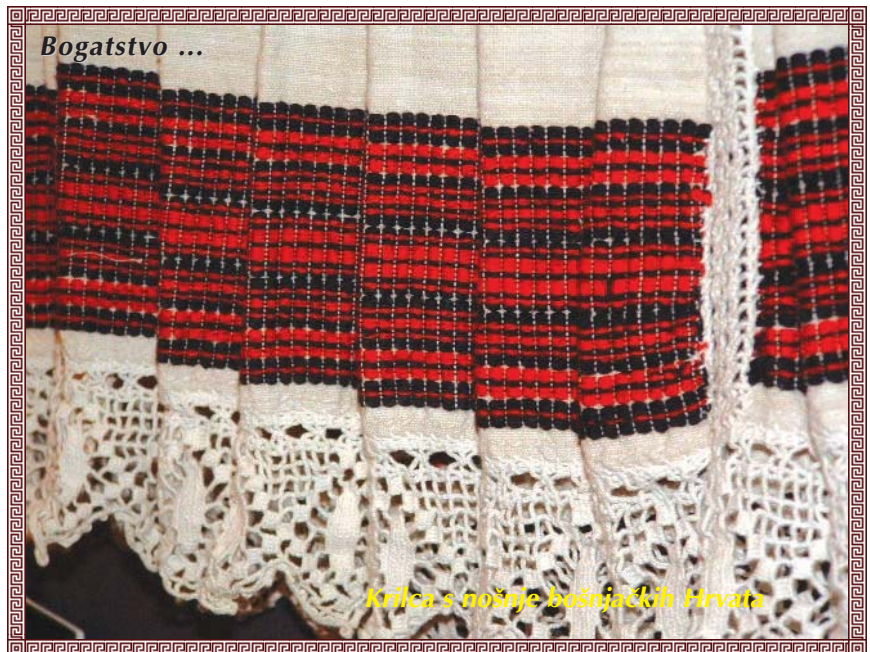
smo jako uživali danas u sviranju, a vidit ćemo ča će reći publika. Pjesma rastanka je zlamenovala da smo došli do kraja ovoga predstavljanja no gledatelji, samo od sebe razumljivo, nisu još htli dolipustiti s pozornice izvrsne muzičare, tako je u dodatku još odigrana Bogdanova poznata nota *Govori se da me varaš*. Prvi primaš Adam Horvat nij samo na tamburi naučio svirati nego je stekao znanje i iz hrvatskoga jezika. Rekao mi je: *Ovo je bilo za mene prekrasno otpodne i drago mi je da se je kulturni dom napunio. Osjećam da smo imali pravi uspjeh. Moramo uvijek bolje svirati jer ova svirka mora biti izazov. To je teško, ali od toga je sve lipše, jer mi radimo mnogo, vježbamo puno i imamo voditelja gdo radi iznad moći, a s nami temeljito.* Jelka Perušić, bivša predsjednica Hajdenjakov, je dospila u Umok iz Dolnje Pulje i od samoga početka

sprohadja djelovanje ovoga društva: *Mislim da su Umočani jedni od najboljih tamburašev ki va Ugerskom uopće igradu. Ja sam je čula dvi ljeti potom kad su se osnovali, pak sam mislila, ovo je strašno, zvanaredno kako je mogao Ivan Salmer ziz sedam ljudi ovakov kvalitet načinjiti. A sada se još bolje čudim, na kakov visoki nivo je on spravio ove tamburaše ki zapravo nisu ništa znali, ni tamburice držati, ni da tamburica egzistira, to je nevjerovatno. Svaki si te jačke najvoli igrati ke mu od čuti najbolje ležu, a ja imam tu čut da ovim te od Zvonka Bogdana najbolje ležu. Od čuti, od jačenja, i od melosa i od toga svega. Zaistinu tote va jački, svirki žividu.*

-Tiho-

Salmerove kompozicije *Mi smo kajkavci* i *Stara tambura*, ku je napisao na 30. obljetnicu osnutka koljnofskih tamburašev, nisu samo u melodiji prekrasne, nego i u izvedbi. Ženski trio u sastavu Eve Palmaj, Anike Radović ter Estere Nemet je pogodak jer prez falinge jaču gradišćanske jačke, a Eva Palmaj isto tako je odlična i kad pjeva solo. Čuli smo još muzički splet iz okolice Zagreba, šokačke pjesme, Mađarske tance, cigansku mišavinu. A najlipše je kada se pjeva i svira po Zvonku Bogdanu. Prvi put je izvedena njegova *Ljubav* i uprav tako je ova pjesma dobila burni aplauz kot još brojne poslije nje. Ivan Salmer je zopet proširio svoj sastav, i još dva Koljnofci iz sastava Goranci su prvi put nastupali s Umočani. Štefan Opošić je pjevao i solo, a svoj prvi nastup je kasnije ovako komentirao: *Štimam da nij bolje svirati ovde nego doma. Ivan Salmer nas uči va Goranci u Koljnofi, a on me pitao ne bi li htio ovde svirati. Rekao sam mu, zašto ne?! Dvi misece sviram ovde, jako je dobra atmosfera, kot i u Koljnofi. Rado sviram i jačim, sve note kanim upoznati. Mi muzičari*

HRVATSKI ŽIDAN – Ovoga vikenda Židanci će skupadojti na veselo druženje u okviru jur tradicionalnoga Seoskoga dana. Uprav kot i lani, i ljetos će svoje znanje u kuhanju moći pokazati različita društva, prijateljski krugi na naticanju za kuhanje. Nij moguće izostaviti iz programa ni seosko prvenstvo u nogometu, kot i različite zanimljive diče programe. Uvečer će na balu svirati Mlada generacija .

SERDAHEL – Na Veliku Gospu vjerska zajednica sela Serdahela organizirala je hodočašće u Mariju Bisticu. Prijavilo se čak 80 vjernika iz Serdahela, Sumartona, Mlinaraca i Pustare, te su 15. kolovoza otputovali na poznato hodočasno mjesto, gdje su se molili na hrvatskom jeziku.

SEPETNIK – Hrvatska manjinska samouprava u Sepetniku organizirala je hodočašće, također u Mariju Bisticu. Četrdeset prijavljenih otputovalo je 16. kolovoza, čije je putovanje potpomagala Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine.

LETINJA – U tome pograničnom gradu i ove je godine priređen niz priredaba «Pomurski dani», od 15. do 20. kolovoza. Među programima bilo je poviše hrvatskih sadržaja, koje je materijalno potpomagala i mjesna Hrvatska manjinska samouprava. Priređen su «Otvoreni dani» hrvatskih amaterskih slikara na glavnome trgu, među kojima je bilo umjetnika iz međimurske i varaždinske županije. Svojim samostalnim programom nastupio je sumartonski tamburaški orkestar. Na Pomurskom festivalu puhača, osim domaćih orkestara, sudjelovali su i oni iz Ludbrega i Belice. Međunarodni folklorni festival također je imao i hrvatske sudionike. Stigao je KUD Varteks iz Varaždina s domaćim plesovima te na Danu državnosti Mađarske nastupio je KUD Donji Kraljevec s tamburaškom i folklornom sekcijom.

SUMARTON, BUDIMPEŠTA – Mjesna samouprava Sumartona i Donjega Kraljevca te manjinska XV. okruga grada Budimpešte prije nekoliko godina potpisale su ugovor o međusobnoj suradnji. Od tada međusobno posjećuju priredbe. Već po tradiciji i ove godine 20. kolovoza na Danu državnosti Mađarske predstavnici Sumartona i Donjega Kraljevca boravili su na proslavi u spomenutom okrugu.

Dan sela u Serdahelu

Mjesna samouprava sela Serdahela pred velikim je ulaganjima. Prema planovima, još ove godine treba da se pokrene pogon za proizvodnju voćnog želea, u daljnjem pogon za proizvodnju škroba, a ovih se dana potpisuje ugovor o izgradnji priključka na autocestu M7 – saznali su mještani od načelnika Stjepana Tišlera na Danu naselja.

Nema mjesta koje ne bi proslavilo svoje postojanje. Malim naseljima to je od izrazite važnosti jer padom nataliteta u opasnosti je i njihova opstojnost. Mjesto Serdahel ubraja se među naselja s 1300-ak stanovnika i treba dodati da prilikom svake proslave može se pohvaliti nekom novom investicijom. Dan naselja omiljen je među mještanima jer iz godine u godinu nude se zanimljivi programi.

Ove je godine Dan naselja održan 12. kolovoza. Mještane je probudila glazba «Sumartonskih bandista», no ribiči su već ranije ustali, naime, već po tradiciji, tog se dana priređuje međunarodno natjecanje na šljunčari.

Sveta misa započeta je u 9 sati, a nakon toga uz prigodan program postavljeni su vijenci na spomenik palih boraca u svjetskom ratu. Vijenac su položili predstavnici mjesne samouprave, Hrvatske manjinske samouprave, osnovne škole, mjesnoga ribolovnog društva i građanske službe.

Festival gibanica na školskome dvorištu okupio je mještane, gdje je načelnik sela Stjepan Tišler izvjestio o novim ulaganjima samouprave.

Mjesna samouprava uspjela je izboriti da se izgradi priključak autocesti M7, što će stajati 9,5 milijuna forinti. Tu cestu javni promet neće moći rabiti, no cesta prema Sumartonu bit će oslobođena od kamiona.

Druga dva velika ulaganja stvarat će nova radna mjesta. Pogon za proizvodnju voćnog želea ulaganje je od dvije milijarde forinti i osigurat će radno mjesto za 45 osoba. Pogon za proizvodnju škroba ulaganje je od 14 milijardi forinti. Ondje će moći raditi 150 osoba. Oba će se ulaganja graditi hrvatsko-mađarsko-slovenskom suradnjom.

Načelnik zahvaljuje na nastupu KUD-u Goričan

Na blagdanu naselja nisu izostali ni prijatelji iz susjednoga Goričana, a stigli su i nogometaši, veterani iz Novakovca, kako bi sa serdahelskim veteranima odigrali prijateljsku utakmicu. Općinu Goričan zastupale su i žene na Festivalu gibanica, a na večernjemu kulturnom programu KUD Goričan predstavio se u punom sjaju: s tamburaškim orkestrom, pjevačkim zborom i folklornom skupinom.

Uz njihov program nastupili su polaznici mjesnoga dječjeg vrtića i učenici mjesne osnovne škole. Mješoviti zbor iz Kaniže i zbor Kluba serdahelskih umirovljenika.

Usput na školskom dvorištu odvijalo se natjecanje u kuhanju, a za djecu bilo je osigurano slikanje na koži i igraonica. Dan se završio uličnom zabavom i vatrometom, a drugi dan nastavljao se koncertom poznatog sastava «Republic».

Beta

KUD Goričan

POTONJA

Dan sela u Potonji

Dan sela u Potonji, u tome malom naselju u kojem žive podravski Hrvati, priređen je u subotu, 18. kolovoza. Potonja broji 289 stanovnika od kojih se 105 njih izjasnilo da pripadaju hrvatskoj zajednici. U sklopu Dana sela priređen je malonogometni turnir, glazba na otvorenom, svečani objed te bogati kulturno-umjetnički i folklorni program. Priredbi su nazočili zastupnici Skupštine Hrvatske državne samouprave iz ovoga kraja, zamjenik predsjednika Skupštine Hrvatske državne samouprave Đuso Dudaš te predsjednik Šomođske županijske hrvatske samouprave Joso Solga. Uz njih priredbi je nazočio i parlamentarni zastupnik Ladislav Kuzma, i pozvani uzvanici iz zbratimljenoga Gornjeg Bazja, a naravno i čelnici mjesnih i manjinskih samouprava iz Lukovišća, Novog Sela i Brlobaša.

Naši Potonjani bili su oduševljeni nastupom barčanskoga KUD-a Podravina koji je svojim nastupom i druženjem pokazao dio kulturne, plesne baštine podravskih Hrvata. Organizatori, mjesna i Hrvatska samouprava, dali su sve od sebe kako bi Dan sela bio što uspješniji. Predsjednici tih samouprava misle da je vrlo važna suradnja podravskih mjesnih

i hrvatskih samouprava, te da se samo s ujedinjenim snagama može napredovati.

Priredba je okupila velik broj ljudi u tome selcu. U prijedodnevrim satima počeo je nogometni kup na nogometnom igralištu s 10 registriranih momčadi. U međuvremenu i djeca i odrasli su mogli isprobati vožnju na quadu. Na objed, osim nogometaša, prisutnih gostiju, bilo je pozvano čitavo selo. Bio je velik izbor jela, tradicionalnih ukusa, paprikaš od „mangalice”, govedine, divljači i bunceka.

Popodne je proteklo u dobrom raspoloženju uz glazbu. Kulturni program, s početkom u 17 sati, okupio je mnogo zainteresiranih, dom kulture je bio prepun ljudi. Uz već spomenuti KUD Podravina nastupili su: Dinamic Dance, skupina modernoga plesa, koja okuplja srednjoškolce i osnovnoškolce iz okolice, pod vodstvom Biserke Brantner-Kolarić, i KUD iz Lukovišća. Nakon programa svi, i predstavnici KUD-a i mještani, uhvatili su se u zajedničko kolo na otvorenoj pozornici.

Zabava je trajala do kasnih jutarnjih sati, na svačije zadovoljstvo.

a. p. b.

SALANTA – KUD Marica ponos je salantskih Hrvata, ali i svih Salančana. S Društvom kojega danas čini pedesetak plesača, koji vježbaju u tri dobne skupine, marljivo radi svakoga tjedna Vesna Velin, s tamburašima, njih petnaestak, svake subote prije podne u domu kulture vježba glazbeni pedagog Joška Kovač, a tu je i Ženski pjevački zbor iz Salante koji broji šest članova te koji također u posljednje vrijeme sve češće nastupa. Kolovoz je prepun nastupa za plesne skupine Društva. Tako su oni boravili na Danima sela Vajslova 12. kolovoza, 18. kolovoza nastupili su u Poganu uz pratnju Orkestra Vizin, u sklopu tamošnjega Dana sela, 25. kolovoza KUD se sprema za nastup i sudjelovanje tradicionalnomu Bošnjačkom sijelu u Kulinju. Tamo će, kako nas je obavijestila predsjednica Društva Ági Farkas, nastupiti i plesači i orkestar i ženski pjevački zbor. Plesna skupina 1. rujna sudjeluje i programima Dana grada Komlóa u sklopu kojeg će u organizaciji tamošnjih manjinskih samouprava, pa tako i hrvatske, biti priređeno narodnosno poslijepodne, 8. rujna imaju obveze u svome selu, naime, toga se dana u Salanti održava tradicionalni Dan sela. Nastupit će s ostalim izvođačima na otvorenoj pozornici pokraj salantskog umjetnog jezera. 15. rujna spremaju se za nastup na festivalu što ga organizira KUD Tanac «Dobro došli, naši mili gosti». Mladi plesači s radošću se odazivaju pozivima za nastupe. Odnedavno o nastupima i programima KUD-a Marica popraćenih s nizom fotografija, poštovani čitatelji, možete se obavijestiti i na web-stranici Društva www.marica-ke.mlapp.hu.

PEČUH – Orkestar Vizin sve češće susrećemo ovih ljetnih dana i na našim hrvatskim pozornicama. Tako će 25. kolovoza, kako je naš tjednik obavijestio voditelj orkestra Zoltán Vízvári, nakon nastupa na Danu sela u Poganu, sudjelovati svečanosti predaje obnovljenoga doma kulture zajedno s KUD-om Tanac u Brlobašu, Hrvatskom danu u Kalači 26. kolovoza, a spremaju se i za nastup na festivalu «Dobro došli, naši mili gosti» koji će biti održan u Pečuhu 15. rujna te za nastup na Kupusnom danu u Poganu koji će u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave biti održan 29. rujna.

SELURINCE – U tom se gradu od 23. do 26. kolovoza organiziraju tradicionalni Dani gazdâ. Sajamska je to priredba, sajam poljoprivredne opreme i prehrane u organizaciji središnjice baranjskih poduzetnika, koju će ove godine otvoriti ministar poljoprivrede József Gráf.

UDVAR – U ovome malom hrvatskom naselju u neposrednoj blizini Pečuha 18. kolovoza održan je tradicionalni Dan sela u organizaciji mjesne samouprave koji je obilovao mnogobrojnim sadržajima i za one najmlađe i za sve Udvarce, bez obzira na životnu dob.

PUČIŠĆA – U Pučišćima na otoku Braču 14. kolovoza započela je još jedna Ljetna škola hrvatskoga folklora koju već dugi niz godina organizira Hrvatska matica iseljenika. Na ovogodišnjoj Školi tijekom 12 dana podučavaju se plesovi hrvatskoga panonskog područja. Ovog ljeta se na Školu folklora prijavio rekordan broj polaznika, čak 92, od kojih je njih petero iz Mađarske. Škola završava svečanim koncertom u subotu, 25. lipnja, u 21 sat na mjesnom trgu ispred crkve 12 dana. U programu će nastupiti svi ovogodišnji polaznici, plesači, tamburaši i svirači tradicijskih glazbala. Školu će posjetiti i predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp te za njezine polaznike 25. kolovoza održati tradicionalnu gastronomsku veselicu, poznatiju pod nazivom Heppi-jada.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska manjinska samouprava XIV. okruga Budimpešte za svoje učenike i članove samouprave od 14. do 23. kolovoza organizirala je po drugi put ljetovanje na hrvatskom Jadranu. Ovaj put njih 40-ak će boraviti tjedan dana na Korčuli u Prišćepcu, izvijestila nas je predsjednica samouprave Zuglóa Marta Romac-Orosz.

BUDIMPEŠTA – Ministarstvo za teritorijalni razvoj i samouprave Republike Mađarske, na zamolbu hrvatske strane, priprema utemeljenje mješovitoga prekograničnog odbora samouprava, do čijeg bi utemeljenja i sazivanja došlo tijekom rujna. Pripremni dogovori su održani 16. i 17. kolovoza u Kaniži, Jegerseku, Pečuhu i Kapošvaru.

ERČIN – U petak, 17. kolovoza, Hrvatska manjinska samouprava Erčina i Racki klub priredili su Hrvatski dan. Svečanost je započela svetom misom na hrvatskom jeziku koju je pjevao muški pjevački zbor iz Tukulje.

Hrvatski ekološki i čitalački tabor

Od 9. do 15. kolovoza Hrvatska manjinska samouprava u Serdahelu održala je međunarodni tabor za školare hrvatskih pomurskih škola te za djecu iz Draškovca, s kojom školom serdahelska samouprava već nekoliko godina surađuje. U tabor se prijavilo 23 djece (osam iz Draškovca).

Sudionici tabora

Serdahelska Hrvatska manjinska samouprava u suradnji s mjesnim ribolovnim društvom odlučila je organizirati međunarodni tabor za ljubitelje prirode i hrvatskoga jezika. Cilj je tabora bio, kako reče predsjednik manjinske samouprave Stjepan Turul, probuđivanje i jačanje hrvatske samobitnosti kod djece u društvu svojih sunarodnjaka, upoznavanje svoga prirodnog okoliša i razvijanje osjećaja odgovornosti prema njemu, utemeljenje prijateljskih odnosa s osobama preko granice.

Tijekom tjedan dana u taboru je bilo raznolikih aktivnosti. Svakog je dana provedeno mnogo vremena u prirodi, na obližnjim šljunčara dječacima je bilo omogućen ribolov, a djevojke su sakupljale kamenčiće, ljekovito bilje, cvijeće kako bi poslije od njih izradile ukrase, aranžmane pomoću učiteljice Agneze Pinterić i vijećnice manjinske samouprave Eržebet Deli. Pomoću Interneta potraženi su nazivi pojedinih biljaka i riba, i na mađarskom i na hrvatskom jeziku.

Učitelj Turul skrenuo je pozornost i na biljku ambroziju koja uzrokuje alergiju, pa je priređeno i natjecanje u skupljanju te biljke.

Među dječacima omiljena je igra bila florbol, s tom igrom prvi put su se sreli učenici iz Hrvatske, no bilo je omiljeno i igranje stolnog nogometa i bingoa.

Tko je bio sudionik tabora, morao je naučiti i peći palačinke iako su ih dječaci radije jeli nego pekli. Zahvaljujući poduzeću «Szerdahely-tó» dječacima je omogućen ribolov na umjetnom jezeru, no ni djevojke se nisu dosađivale, naime, na obali jezera je

igralište. Predsjednik ribolovnog društva Ladislav Markan priredio je natjecanje u ribolovu i u vještini točnog bacanja. Najspretnijima su uručene vrijedne nagrade. U bacanju najbolji je bio Tomica Kočiš, zatim Stjepan Zdravec i Kristijan Saraz, a u ribolovu prvo mjesto je pripalo Tomici Kočišu, drugo Aleksi Tišleru, a treće mjesto Martinu Miriću.

Cijeli dan proveden je na letinjiskim bazenima, gdje se upoznavanje i druženje išlo laganije. Dječaci iz Hrvatske naučili su neke mađarske izraze, dakako, bilo je i prijevara jer su domaćini neke riječi namjerno krivo tumačili.

Posljednjeg dana priređen je piknik na staroj serdahelskoj šljunčari, gdje su sudionici tabora prošetalili pokraj Mure, a bračni par Mirić i g. Markan pobrinuli se da ni tog dana nitko ne ostane gladan.

Na kraju tabora svima su dodijeljeni poklončići. Margita Mirić, ravnateljica draškovečke osnovne škole, zahvalila je na pozivu i podarila serdahelske učenike te voditelje tabora.

Oprostiti se nije bilo lako, no voditelji su obećali da će nastojati i iduće godine organizirati tabor.

Tabor su materijalno potpomogli Zaklada za nacionalne i etničke manjine, mjesna samouprava i serdahelska Hrvatska manjinska samouprava, Ribolovno društvo «Partizan» te mjesni privatnici: Stjepan Horvat, Čaba Radi, Arpad Kolman, Agneza Pinterić i zajednica roditelja iz Draškovca.

Beta

Dojmovi djece u Hrvatskom ekološkom i čitalačkom taboru

Umjesto riba ulovljen je Tibor

Savršen skok u bazen

Mario Mirić: Sve je počelo jednog četvrtka kad smo krenuli u tabor. Prvi put smo lovili na novoj šoderici i igrali florbol. Ulovio sam babuške i šarane. Drugi dan je bilo ribičije, farbanje kamenčića i pekli smo palačinke. Treći dan posjetili smo i privatno jezero, gdje je bilo natjecanje. Jedan dan smo bili na bazenima u Letinji, bilo je izvrsno skakati u vodu. Posljednji smo dan roštiljali, bile su fine kobasice.

Robert Sokač: Prvi dan smo se upoznali i naučili nekoliko mađarskih riječi: sia, serelek. Meni je bio najbolji florbol i kupanje. Angelika mi je ispekla jako ukusne palačinke. Želio bih i iduće godine u tabor.

Stjepan Zdravec: Prvi dan smo se malo mučili s upoznavanjem, no kasnije smo vidjeli da neki dobro razumiju hrvatski, samo malo teže govore. Uspjeli smo se sporazumjeti. Išli smo na kupanje, šetali se po selu. Sve mi se sviđalo.

Martin Mirić: Prvi dan je bilo upoznavanje te smo igrali hokej i nogomet, išli

smo na pecanje. Ulovio sam šarana od jedne kile. Drugi dan nisam baš imao sreće, ali treći dan sam osvojio treće mjesto na natjecanju. Bilo je izvrsno igrati florbol. Mnogo smo se šalili, sve je bilo dobro.

Josip Slaviček: Prvog dana nisam se baš uklopio, bilo me malo strah kako će biti, ali kasnije bilo je sve u redu. Igrali smo hokej, nogomet u dvorani, lovili ribe, pekli palačinke, brali ambroziju, igrali na računalo. Poslije mi se i posrećilo, pa sam ulovio babušku. Najbolje mi je bilo na bazenima u Letinji, mnogo smo se družili. Zadnji dan smo bili na pikniku i pekli kukuruz i kobasice. Sve je bilo odlično i zabavno.

Dario Balent: Prvi dan smo preko granice išli pješice, bilo je zabavno. Na drugoj strani nas je čekao kombi i prevozili nas do Serdahela. Još nisam bio u tome mjestu, lijepo je. Igrali smo florbol, nogomet, stolni nogomet, lovili ribe. Zabavno je bilo na bazenu. Svih pet dana je bilo izvrsno. Jeli smo i fine palačinke i buhtle.

beta

Angelika peče najbolje palačinke

Izradila: Dijana Kovači
iz Fiečhaza

Igrali se djeca i odrasli

Zabavna škola nogometa u Kotoribi

Doviđenja u Donjem Vidovcu! Riječima iz naslova općinski načelnik Donjeg Vidovca *Josip Grivec* obznanio je da će ova sredina, po uzoru na Kotoribu, dogodine prihvatiti domaćinstvo svojevrsnog okupljana mališana u Otvorenoj zabavnoj školi nogometa 2007. Obećanjem je bio ponukan zadovoljstvom dvjestotinjak polaznika koji su već u petak (10. kolovoza) kazali da jedva čekaju iduću godinu, nove susrete, druženja, igre, zabave i prijateljstva. Sve im je to bilo ponuđeno od 6. do 10. kolovoza u kotoripskome Športskom parku uz potporu mjesnog NK Graničar/Ellabo.

Tih dana od 9 do 14 sati iz tog su okruženja odzvanjali veseli zvuci glazbe, dječje cike, a zeleni je travnjak bio prekriven djecom i odraslima u jednakim živopisnim majicama i kapama. Sve je vrvjelo od neprestanih pokreta, lopti u zraku i na tlu. To su bili polaznici spomenute škole koji su ovamo došli iz Kotoribe, Donje Dubrave i Donjeg Vidovca, čije su općine novčano pomogle ostvarenje zahtjevnog, ali zabavnog programa. Tu je bilo i 22-ero djece i njihovih učitelja iz keresturske Osnovne škole Nikole Zrinskog. Svi su oni bili učenici od 3. do 6. razreda, no našlo se tu i mladih.

Okupila ih je takva središnja škola za Hrvatsku koja ima svoj ured u Zagrebu čiji je voditelj *Velimir Suban* dva dana bio u vezi s polaznicima otišavši iz Kotoribe prepun dojmova. – Oduševila me brojnost jer u ovo doba godine, pod ovim vremenskim uvjetima nije mala stvar okupiti toliko djece, no njihov odnos prema radu, njihova ozarena lica govore sve. Raduje me što je ovdje čak 60 djevojčica koje uspješno kroz igru svladavaju elemente nogometne igre i drugih igara jer je program zacrtan tako što se 70% njegova dijela odnosi na nogometne elemente, a ostatak na druge zabavne igre. – Zadovoljstvo na licima djece povratna je informacija – kaže *Josip Piskač*, instruktor škole za sjeverozapadnu Hrvatsku koji dodaje da su kotoripska škola i ovdasnji NK Graničar/Ellabo test za ovaj projekt položili lani u jesen kada su na sličan način obilježili Dan šećerne bolesti pokazavši kako se samo kretanjem i fizičkim aktivnostima može biti zdrav, zadovoljan, a to im je potrebno upravo sada kada su daleko od školskih klupa.

Mladen Grubić

U ljubavi i poštenju

14. židanski tabor pri kapeli Peruške Marije

Naticateljji za titulu Miss i Mr. Peruške

Vjersko i kulturno društvo hrvatske katoličanske mladine 14. put je primalo taboraše u židanskoj lozi, oko kapele Peruške Marije, od 31. julija do 5. augustuša. Pod pokroviteljstvom mjesnoga farnika Štefana Dumovića ter uz peljanje Petra Horvata ovput je u prirodi kih sedamdeset dice spalo u šatori, zabavljalo se je na različiti zanimanji, djelaonica, a unutar športske aktivnosti prošlo na izlet, naticalo se je pri ognjogasni zadaća, diozimalo pri molitveni ura, maša. Kako se lako znaju prilagoditi namjladji jednostavnoj okolici, prez lampaša, prez tečne vode, k jilu pod vedrim nebom i skupljanju na glas zvona, od toga sam uvjeren predzadnji dan katoličanskoga tabora, koji je po mojem sudu još i preveć zgusnut bio. Po skupnom objedu, sambotelski predstavnici salezijancev Don Bosco su posjetili sudionike tabora i držali zanimljivo predavanje, a Pali i Ferenc, gospodini iz Vijetnama, upoznali su mladinu u riči s tim dalekim orzagom, odnosno uz gitare zajačili su nazočnim i na materinskom jeziku. U slobodnom vrimenu su najveću ulogu dobile igračke, razgovori ili pak

počivanje u vlašćem šatorskom carstvu. Žužana Horvat, jedna od glavnih organizatorov, je nam povidala da lještojni moto tabora je: „ljubav i puno poštenje i poštenja puno ljubavi davanje“. Okolo velikoga križa u samom susjedstvu kapele mali brižuljak krasu četire ruže. – Prvu smo posadili za to kad slijedimo Mariju, a ona slijedi Jezušu. Drugu smo posadili zato jer hodimo za Marijom u molitvi, svaka Zdravomarija je jedna ružica. Tretu je posadjena kad molimo Zdravomariju. Četvrta ruža je zato posadjena kad ljetos je ljeto sv. Elizabete i poznamo legendu od kruha i ruže da budemo i mi u našem poslovanju tako činili kot je ona, da budemo iz ljubavi radili kot ona, zaštitnica Karitasa. Kantorica je u dodatku još rekla da je ov tabor kot jedna palačinka, ku se mora sadržajno napuniti, a na kraju i pojesti.

Med sudioniki ljeto na ljeto najdemo i takove ki su kot dica još simo hodili, a kad su postali stariji, javili su se za pomoćnike. Tako je i Kristijan Čenar, ki je tri put došao u posjet prijateljem, a kot odrašćeni student danas on čuva dicu. Kako je sam rekao, ovde su u

Salezijanci iz Vijetnama su pohodili tabor

srićnom jedinstvu dica, mir, vjera, loza. On je držao i plesačnicu da malo se upoznaju sudioniki s djelatnošću prisičkoga Zviranjka. Pokidob su ovde većinom mladi ki tancaju ili sviraju, zopet je skupastao tamburaški sastav Peruška bend, a da su ovi mladi polag toga i jako kreativni, dokazalo je i naticanje u kom je morala svaka grupa predstaviti svojega kralja i kraljicu, a za njevo oblačenje mogli su hasnovati samo prirodni materijal. Onakova odlična djela su se narodila na tijeli da žiri se nij mogao odlučiti za pobjednika, tako su svi dobili titulu mistera i misice Peruške Marije. Jur je pala gusta škurina kad su nagradjeni najuredniji taboraši ki su cijeli tajedan lipo i čisto držali svoje „hiže“, a čestitali su i slavljenikom ki su ta tajedan slavili rodjendan. Zadnja noć u taboru je bila najduža, teško se je bilo lučiti od taborskoga ognja, pajdašev i ugodne atmosfere. Drugi dan za oproštajnom mašom su došli najturobniji trenutki: raspravljanje tabora, zadnji objed, objamljenje s prijatelji i zaufanje, kljetu ćemo se uprav ovde strefiti!

-Tiho-

Međunarodni festival gibanica u Serdahelu

Od 2001. godine u Serdahelu se priređuje natjecanje u pečenju gibanica kako bi se prikazalo to izvrsno tradicionalno hrvatsko jelo. Tijekom godina natjecanje se pretvorilo u pravi festival, koji je ove godine 11. kolovoza dobio međunarodni karakter, naime, u njemu je sudjelovala i družina iz Goričana u Hrvatskoj.

Serdahelski umirovljenici nude gibanicu

Pobjednička ekipa

Gibanica, savijača, štrudla ili, kako već Kotoribljani kažu, vanjkovci – sve su to izrazi za slasticu koja je omiljena svim naraštajima. Tijesto koje se može puniti sa slatkim i slanim nadjevom, počevši od sira, maka, tikve, krumpira, zelja, višnje, jabuka, oraha, povrća sve do fantazije kuhara.

Najpoznatija gibanica u Serdahelu je ona nadjevna sa sirom te s naribanim tikvama i makom, pa upravo zbog toga natjecanje se odvija u pečenju tih vrsta.

Festival gibanica je i turistička atrakcija tog područja, na kojoj posjetitelji mogu kušati i imaju priliku upoznati tu poslasticu, te ponešto naučiti o njezinoj izradi. Naravno, recepti se čuvaju u tajnosti iako su sastojci većinom isti, no ponekih razlika ima, ipak način izrade gibanica odlučuje njezinu kakovu. Ovogodišnji je festival opet obilježila kiša, no domaćini su se dobro pripremili s golemim šatorom, pa je svaka družina mirno mogla izraditi svoje gibanice.

Svi su posjetitelji mogli pratiti svaku etapu izrade, od zamjesivanja, razvlačenja, punjenja, namatanja pa do pečenja.

Družine iz Goričana, Kaniže, Lengyel-tótija i Serdahela izradile su gibanice, svaka na svoj način. Klub serdahelskih umirovljenika pečenje gibanica započeo je već u

petak kako bi bilo dovoljno obroka za kušanje. Okupljene je pozdravio načelnik sela *Stjepan Tišler*, a festival su otvorili *Kálmán Kovács*, državni tajnik Ministarstva zaštite okoliša, i *Đuso Dudaš*, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave. Oni su naglasili važnost čuvanja tradicija, pa tako i kulnarskih, uz koje se priključuju i mnogi drugi običaji. Pošto su družine ispekale gibanice na licu mjesta u glinenim posudama, svaka je dobila broj i tako su prenesene pred prosudbeno povjerenstvo u čijim je redovima bilo i voditelja kuhinje. Prvo se ocjenjivao izgled 12 ispečenih gibanica, a zatim okusila svaka redom i bodovala.

Rezultati su obznanjeni u svečanim okvirima. Svi su natjecatelji dobili nagradu i spomenicu, a tri najbolje družine iz dvije kategorije priznanja. Uručila ih je *Janja Horvat*, glavna savjetnica Ministarstva prosvjete i kulture, odnosno predsjednica prosudbenog povjerenstva.

U obje kategorije prvo mjesto osvojila je i ove godine skupina kuharica osnovne škole: *Katica Kobra*, *Katica Prosenjak*, *Marica Prosenjak* i *Ana Varga*.

Drugo mjesto u gibanici sa sirom pripalo je družini iz Kaniže, a treće mjesto Klubu serdahelskih umirovljenika. U kategoriji s makom i tikvama drugo mjesto pripalo je narečenom Klubu, a treće mjesto družini iz Tótúfalua.

Kako se prave gibanice u Goričanu, ispričala je *Katica Pintarić*:

Gibanice se prave na više načina, pri svakoj hiži drugač.

Ja delam od pola kile brašna, malo octa, vode i ulja dodajem i zamijesim, niti jajce ne denem i to mora pola sata stajati, mora biti fino mekano. Da odstoji, onda se to razvlači i uljem namočimo pak napunimo, denemo nuter kaj hočemo. Za nadjev se može staviti jabuka, tikva, sir, zeke, orah. Za nadjev od sira se stavlja malo soli, jedno jaje, šećer i malo limunovog soka, malo griza jer ako je previše vrhnja, onda se od griza malo napuhne. Namota se, i stavimo peći. Gibanice slažemo za Sesevete, na Božić, Uskrs ili na bilo koji blagdan, a često i preko tjedna.

Ja sam naučila praviti gibanicu od kuharica, bila sam u bolnici i gledala sam kako kuharica tam dela i naučila sam, dopalo mi se i od tada tak delam. Doma negda i dva pot na tjedan delam, ja volim sa sirom, s tikvama, a unuci s jabukama, puno pečemo, za svate, za krstítke. To je omiljeno jelo u Međimurju.

Gibanice

Janja Horvat, predsjednica prosudbenog povjerenstva, pozitivno je ocijenila Festival: Osobito mi je drago da se Serdahel sjetio da među mnogim zamislima na specifičan način skrene pozornost na tradicionalno jelo.

Gibanica s raznim nadjevima u Serdahelu je vrlo poznata i po mome mišljenju mještani i vodstvo su i dužni čuvati tu tradiciju pripremanja kako bi znali prikazati ono što mještani znaju. Sve su družine bile vrlo uspješne, naime, dijelim mišljenje s onima koji kažu da ne postoji pravičnost u tome kako ocijeniti da je nešto ljepše, bolje na izgled po kojoj kategoriji kad je sve savršeno, jer su to unikati. Prvi je kriterij bio okus. Drago mi je da su sve gibanice bile pripremljene na jedinstven način. Družina iz Goričana pripremala je vrlo tradicionalnu gibanicu, koja je nekoć i u našim krajevima bila česta, a to je da se malo šećera stavlja. Mislim da je najpohvalnije što su žene došle sa svojim receptima, dobro bi bilo da se što više takvih skupina pozove iz raznih mjesta.

Beta

Prosudbeno povjerenstvo radi

Poziv za dostavu prijedloga

Sukladno Odluci Skupštine Hrvatske državne samouprave pozivamo osobe, hrvatske udruge, hrvatske ustanove i hrvatske manjinske samouprave da dostave svoje prijedloge za dodjelu Odličja Hrvatske državne samouprave. Skupština Hrvatske državne samouprave dodjeljuje Odličje Hrvatske državne samouprave onim osobama, udrugama i ustanovama koje su se svojim radom posebno istaknule na polju:

- političkog života
- njegovanja materinskog jezika
- umjetnosti
- prosvjetne djelatnosti
- znanosti
- vjerskog života
- kulture
- medija

hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Uz kandidaturu treba priložiti ime i adresu predlagača.

Jedan predlagač ima pravo predložiti samo jednoga kandidata.

Prijedlog mora sadržati:

- opširan, slojevit i faktografski opis djelatnosti predloženog s posebnim naglaskom na rezultatima
- adresu predloženoga
- suglasnost predloženog da prihvaća kandidaturu.

Prijedloge za dodjelu Odličja treba dostaviti na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró L. u. 24) najkasnije do 30. kolovoza 2007. godine.

BROĐANCI – Olimpijada starih športova, događaj športskog, kulturnog i zabavnog karaktera održava se zadnjeg vikenda u kolovozu na olimpijskom stadionu u Brođancima (općina Bizovac) i na Bizovačkim toplicama. Događaj obilježavaju natjecanja u starim športovima, kiparske i slikarske kolonije, izložbe zlatoveza i drugih etnoloških suveniru, nastupi kulturno-umjetničkih društava, zabavno-glazbeni programi i dr. Ovogodišnjoj Olimpijadi će sudjelovati i sudionici i natjecatelji iz Mađarske.

U spomen

Nikola Pančić (1944. – 2007.)

Poslije dugotrajne i teške bolesti, kojoj ni njegov u športu okaljeni organizam nije mogao odoljeti, u svojoj 64. godini života, 7. kolovoza (utorak ujutro) preminuo je širom Mađarske poznati i omiljeni nogometaš, nama Hrvatima posebno drag čovjek i mnogima prijatelj, „naše gore list“, bunjevački Hrvat Nikola Pančić, rođen u Gari 4. veljače 1944. g.

Negdje sam čitao o smrti da „zbog nje je život zavodljiv. Ima svoje draži – početak i kraj. Ima svoju cijenu. Požuruje življenje. Mami užicama, da zavara svoju blizost. Da odagna pomisao na kratkoću života i vječitu tminu koja nas očekuje“. Kao četvrto muško dijete (Stipan, Mato, Pero, Nikola i Janja) poštene i radine bunjevačke obitelji, nakon završetka osnovne škole, poput više svojih vršnjaka, upisuje se u budimpeštansku Hrvatsko-srpsku gimnaziju. Nakon četverogodišnje obuke (1959. – 1962.) u razredu od 27 polaznika, uz troje svojih suseljana (Josip, Manda i Matilda Aladžić) nalazi se i Nikola.

Ugledavši se na svoja dva brata Matu i Peru, koji su bili vršni nogometaši garske jedanaestorice – potonji je igrao i u obližnjoj Baji – tijekom trećeg i četvrtog razreda u gimnaziji uživao je iznimno dopuštenje tadašnjeg ravnatelja škole da redovito odlazi na nogometne treninge Športskoga gimnastičkog kluba Ferencvarósa (FTC). Godina 1963. zapravo je prekretnica u njegovu športskom životu, naime, kao središnji branič, već se nalazi među bijelo-zelenim suigračima. Kao „vječni“ član svoga kluba, 323 puta je zaigrao na igralištima, tri puta (1964., 1967., 1968.) osvojio je titulu mađarskog prvaka. Godine 1965. bio je članom momčadi pobjednika Kupa sajmenih gradova, 1968. povodom istog natjecanja u završnoj utakmici kao i 1972. u predzavršnome nogometnom nadmetanju Kupa europskog saveza (UEFA), nadalje, pobjednik Kupa Narodne Republike Mađarske (MNK). Godine 1968. sudjelovao je na meksičkoj olimpijadi i stekao zlatnu, a na olimpijskim igrama održanim 1972. g. srebrnu medalju. Iste godine, na Europskom prvenstvu, s mađarskom reprezentacijom, završio je na četvrtome mjestu. Osim Kluba FTC-a, Nikola Pančić se tijekom svoje nogometne karijere, od 1974. do 1977. g. – također kao središnji branič – nalazi u Honvédu gdje je stekao dvije srebrne medalje (1975., 1978.). Završnicu njegove nogometne aktivnosti označile su 1977. i 1981. godina kada je igrao u SC Épitök.

Nikola Pančić 37 puta je izišao na međunarodna igrališta u majici urešenoj nacionalnim grbom Mađarske, odnosno kao član mađarske reprezentacije. Igrao je u 236 istaknutih utakmica.

Nikola je posebnu pozornost posvećivao i svom usavršavanju; 1976. g. na Sveučilištu ELTE stekao je odijetličku diplomu koja mu je veoma dobrodošla kada je 1981. g. izabran za vršitelja dužnosti

zamjenika predsjednika, a 1984. g. za predsjednika Mađarskoga nogometnog saveza. Nakon odlaska s navedenih dužnosti neko vrijeme napušta nogometno područje, 1994. g. zapošljava se u Šopronu, a od 1996. do 2000. godine u funkciji direktora menadžera u Ferencvarósu.

O legendarnome srednjem braniču FTC-a utvrđeno je da se na svome položaju ubraja među najistaknutija tri nogometaša u svijetu. Njegov suvremenik Ferenc Bene jednom je izjavio: „Da je Újpest imao takvoga srednjeg braniča kao što je bio Nikola Pančić, «ljubičasto-bijela» momčad sedamdesetih godina blistala bi među najboljima u Europi“. O klasičnom predstavniku mađarske fudbalske povijesti legendarni radioreporter Gyula Szepesi je rekao: „Podjednako je bio istaknuta ličnost mađarskog nogometa i na igralištu i izvan njega“. Nikolu Pančića možemo uvrstiti u zadnji naraštaj glasovitih mađarskih nogometaša kao što su bili Albert, Farkas, Göröcs, Mészöly. Naime, on je zapravo na početku sedamdesetih svojom brzinom, istaknutim umijećem oduzimanja fudbalske lopte i tehnikom snažnog šutiranja, elegantnom obrambenom igrom postao definitivan nogometaš mađarske nacionalne reprezentacije. Svi mi koji smo ga znali i poštovali, ponosni smo što je naša hrvatska zajednica iznjedrila tako visokokvalificiranu športsku, intelektualnu osobnost. Malo njih znaju da je Nikola bio jednako tako dobar atletičar (skakao je u vis 180 cm) kao i nogometaš. Uvijek svjestan svoje narodnosne samobitnosti, ponosan na svoj bunjevački rod i rodu Garu, nikada nije zaboravljao odakle je krenuo. Kada su mu na početka fudbalske karijere neke osobe predlagale i uporno ga nagovarale da promijeni svoje hrvatsko prezime na mađarsko, Nikola je to odlučno odbio. Dakle, ostao je svoj na svome, pravdoljubiv i uvijek susretljiv prema drugima, čovjek u pravom smislu riječi. Nikolu Pančića svojim pokojnikom prihvaćaju Mađarski nogometni savez, Mađarski olimpijski odbor i Športski klub Ferencvaróš. Zadnji ispraćaj našega uglednog sunarodnjaka predviđen je 24. kolovoza 2007. (petak), u 14,30 sati na budimskome Farkasrétu.

Počivao u miru. Neka mu zemlja bude laka.

Marko Dekić